

UDK: 614.8-053.5
Prethodno priopćenje
Primljeno: 17. 4. 2008.
Prihvaćeno: 26. 6. 2008.

PILOT-PROJEKT „DJECA ZA SIGURNIJI SVIJET“

dr. sc. Vesna KOSTOVIĆ-VRANJEŠ
Sveučilište u Splitu
Filozofski fakultet u Splitu
Fakultet prirodoslovno-matematičkih znanosti i kineziologije

Jelena VIŠIĆ, Split

Sažetak: *Zbog suvremenog načina života djeca su danas, više nego ikada prije, izložena nesrećama, rizicima i opasnostima u svakodnevnom životu. U formalnom obrazovanju, ni kod nas ni u drugim zemljama ne postoji edukacija djece o zaštiti od raznovrsnih opasnosti koje im prijete pa se stoga osmišljavaju i provode posebni edukativno-preventivni programi. U radu je prikazana provedba pilot-projekta „Djeca za sigurniji svijet“, osmišljenoga u svrhu educiranja učenika prvih razreda osnovne škole o sigurnosti u domu (tijekom svakodnevnih aktivnosti), sigurnosti od hazardnih situacija (požar, poplava, potres i mine) te o značenju telefonskih brojeva žurnih služba. Edukativni pilot-projekt „Djeca za sigurniji svijet“ uspješno je realiziran tijekom šk. god. 2006./07. s učenicima prvih razreda jedanaest osnovnih škola Splitsko-dalmatinske županije, a reakcije učenika, učitelja i izvrsni rezultati pismene provjere svjedoče kako je ovaj oblik edukacije potrebno i dalje provoditi.*

Ključne riječi: *djeca, nesreće, opasnosti, preventivna edukacija, pilot-projekt*

UVOD

Uz čuđenje, smijeh i igranje, znatiželja je onaj dio dječjega svijeta koji malene potiče da upoznaju sve oko sebe, pa se stoga ona smatra naj snažnijim pokretačem djetetova spoznajnog razvoja. Upravo zbog unutarnjega impulsa potaknutog znatiželjom dijete istražuje, a istražujući uči i dolazi do otkrića koja obogaćuju njegovo znanje o sebi i svijetu koji ga okružuje. Gotovo sva su „nova” otkrića do kojih dijete dolazi neposrednim istraživanjem okruženja oko sebe ugodna, i kod njega izazivaju osjećaj divljenja i zadovoljstva, što dijete dodatno snažno motivira da nastavi svoja istraživanja (Prvčić i Rister, 2003.). Na taj način ono širi svoje spoznaje, stječe nova znanja, vještine i kompetencije, što još više budi znatiželju, motivira dijete da nastavi svoj istraživački put u potrazi za odgovorima na različita pitanja koja mu se nameću i rješenjima, za njega, problemskih situacija.

Međutim, koliko god je dječja znatiželja poticajna i korisna za razvoj djeteta i za spoznavanje svijeta oko sebe, ipak su zbog nesmotrenosti uvjetovane znatiželjom, neiskustvom i pomanjkanjem straha djeca izložena i različitim nesrećama. Zbog suvremenog načina života djeca su danas, više nego ikada prije, izložena nesrećama, rizicima i opasnostima u svakodnevnom životu, što potvrđuju rezultati istraživanja koja upućuju na činjenicu da su upravo nesreće najveći uzrok smrtnosti djece (Mujkić, 2006.). Budući da su nesreće „neočekivani i iznenadni događaji nastali nekontroliranim djelovanjem energije (mehaničke, termičke, električne, radijacijske, kemijske i dr.), a najčešće interakcijom više čimbenika s posljedicom ranjavanja, invalidnosti ili smrti osobe” (Mujkić, 2006.), one se mogu spriječiti, pa je nužno, osim provođenja mjera zaštite, osmišljavati i provoditi preventivne edukativne programe namijenjene djeci s ciljem upozoravanja na moguće opasnosti, negativne posljedice, načine sprječavanja i pravovremenog djelovanja. Osim djece, potrebno je educirati roditelje i stručnjake raznih profila, posebice odgojitelje i učitelje, koji svojim radom mogu pridonijeti smanjenju broja nesreća i povećanju sigurnosti djece.

OPASNOSTI KOJE PRIJETE DJECI

Opasnosti i ozljede uvjetovane njima dio su života ljudi od početka njihova postojanja i stoga su često predmet istraživanja različitih stručnjaka. Anić (1994.) objašnjava opasnost kao stanje ili položaj u kojem prijete ono što je opasno, pogibeljno. S obzirom na mjesto i način djelovanja, opasnosti mogu biti: prirodne (potresi, vulkani, poplave), tehnološke (vatra, industrijske i transportne opasnosti), svakodnevnne (zdravstvene, u kućanstvu, u prometu) te socijalne (izazvane nasiljem i ratovima) /www.besafenet.org/.

Iako su ozljede moguće tijekom cijeloga života pojedinca, ipak su one češće u ranom razvojnom dobu, od trećega ili četvrtog mjeseca života, kada djetetu njegova snaga dopusti samostalno pokretanje. Najčešće je mjesto na kojem se djeca ozlijede upravo njihov dom, međutim kako ona rastu, postaju učestalije ozljede u društvenom okruženju kao što su igrališta, sportski tereni, škola ili prometnice. Nažalost, ozljede i nesretni slučajevi najčešći su uzrok smrti djece iznad prve godine života, a treći po učestalosti razlog bolničkoga liječenja (www.plivazdravlje.hr), pa je stoga briga za sigurnost domova i zajednice presudna za očuvanje sigurnosti djece (www.kidsafewa.com).

Ozljede djece često se događaju na mjestima koja smatramo najsigurnijima, u njihovu vlastitom domu ili neposrednom okruženju. Uzrok je različitim ozljedama djece samostalna pokretljivost, penjanje, dohvaćanje stvari koje im nisu neposredno pri ruci, pa su najčešća ozljeđivanja oštrim predmetima (noževi, nožice, igle), slučajna trovanja (sredstvima za čišćenje, lijekovima), opekline (vrelom tekućinom ili parom) i prijelomi. Promatrajući odrasle u njihovim radnjama, djeca čekaju priliku kada će ih moći oponašati, samostalno proučiti uporabne predmete „velikih” (npr. alate, kućanske aparate) ili istražiti njima posebno zanimljive stvari na koje ih roditelji upozoravaju riječima „ne, ne” ili „pec, pec”, a koje su najčešće privlačnih oblika i boja (npr. lijekovi).

Školska su djeca češće izvrgnuta opasnostima jer se njihove životne aktivnosti odvijaju izvan doma (Furlan, 1991.), gdje su nerijetko bez nadzora odraslih, u grupi svojih vršnjaka. Osim ozljeda tijekom igre te nepromišljenih pothvata pojedinca ili grupe, najveće opasnosti djeci prijete u prometu, bila ona pješaci, biciklisti ili suvozači. I u ovom razvojnom dobu djeca imitiraju odrasle pa često ne poštuju prometna pravila i pro-

pise, iako su upoznata s njima (prelaze cestu na neoznačenim dijelovima prometnice ili se ne koriste sigurnosnim pojasom u automobilu).

Prirodne opasnosti (poplave, potresi), koje su postale našom svakodnevicom, te opasnosti uvjetovane ratnim razaranjima ugrožavaju sve ljude. Međutim, u ratnim se sukobima upotrebljavaju razne naprave, oružja i minsko-eksplozivna sredstva, koja su i danas trajna opasnost za civilno pučanstvo, posebice za djecu. U našoj je domovini od 1991. do 2006. godine od mina i eksplozivnih ostataka iz rata (električnih kapisla, detonatora, upaljača, tromblona, ručnih bomba, oružja i slično) stradalo 134 djece, i to 24 smrtno (www.hcr.hr); od tog broja, nešto manje u urbanim sredinama (60), što je dokaz da su ta djeca jednako ugrožena kao i ona koja žive nedaleko od minski sumnjivih prostora.

Danas su internet i e-mail za milijune ljudi svakodnevica, pa zato mnogi uopće ne razmišljaju o opasnostima koje na njima vrebaju. Iako globalni informacijski sustav opskrbljuje djecu resursima za edukaciju i zabavu, on je ujedno i opasnost, pa je vrlo važno da te činjenice budu svjesni kako djeca tako i roditelji (<http://savjeti-hr.com/>). Sa svrhom upoznavanja javnosti s opasnostima interneta za djecu, Europska je unija pokrenula projekt „Safer Internet Day“ (www.dw-world.de).

EDUKACIJA DJECE O ZAŠTITI I SIGURNOSTI

Gotovo svakodnevno, negdje se u svijetu događa neka od prirodnih, socijalnih ili tehnoloških katastrofa koja mijenja životne uvjete tisućama ljudi. Prijetnje i posljedice katastrofa često nadilaze mogućnosti samostalnoga odgoja i obrazovanja za osobnu i uzajamnu zaštitu te je stoga osposobljavanje djece u području zaštite i spašavanja veoma važno (www.duzs.hr). U formalnom obrazovanju, kako kod nas tako ni u drugim zemljama, ne postoji edukacija djece o zaštiti od raznovrsnih opasnosti koje im prijete pa se stoga pokreću posebni edukativno-preventivni programi s ciljem upozoravanja na opasnosti, poučavanja o pravilnom ponašanju u slučaju da do njih dođe te smanjenja broja ozlijeđenih i smrtno stradalih (Liou, 2007., www.portal.unesco.org, www.hc-sc.gc.ca, www.who.int, www.doc.govt.nz, www.geocities.com). Svi edukativno-preventivni programi obuhvaćaju opasnosti za djecu u kući (zapaljive, eksplozivne, korozivne i druge otrovne tvari) i opasnosti uzrokovane prirodnim nepogodama (požari, poplave i potresi) te imaju dobro osmišljene praktične

aktivnosti, dodatne didaktičke materijale i publikacije (i za učenike i za njihove roditelje).

Edukativno-preventivni programi sa svrhom upozoravanja na opasnosti sadržajno su namijenjeni djeci predškolskoga i ranog školskog uzrasta pa se zbog toga posebna pažnja posvećuje izradi didaktičkih materijala, slikovnica, postera, zabavnih igara i videoprezentacije. Osim organiziranih provedaba edukativno-preventivnih programa po vrtićima i školama, u novije su vrijeme na internetu postavljene interaktivne web-stranice namijenjene djeci s ciljem samostalne edukacije o različitim opasnostima (www.fema.gov/kids, www.ready.gov/kids), koje osim edukativnih materijala sadrže testove ili kvizove za provjeru znanja.

Na području Europe djeluje organizacija EUR-OPA (European and Mediterranean Major Hazards Agreement), kojoj je cilj upozoravanje na moguće katastrofe, ublaživanje posljedica katastrofa te primjena edukativno-preventivnih programa (www.coe.int) namijenjenih različitim uzrastima (od osnovne škole do fakulteta). Članice EUR-OPA u svojim zemljama (Hrvatska je članica od 2002. god.), osim dodatno obučeni edukatora, u realizaciju programa uključuju roditelje, djelatnike škola, policije, medicinskih i socijalnih služba. Programi prevencije sastoje se od edukacije o oblicima opasnosti i načinima ponašanja te aktivnosti stvaranja sigurnih odgojno-obrazovnih ustanova i javnih mjesta. Edukacija se provodi uz verbalnu prezentaciju, primjenu tekstualnih i audio-vizualnih materijala (filmova, videosnimaka), upotrebu didaktičkih igara, simuliranje rizičnih situacija, crtanje dječjega viđenja različitih tipova opasnosti i posjet rizičnim mjestima (www.EUROPA-document). Sa svrhom poticanja samostalne edukacije, neke od članica EUR-OPA (Cipar, Francuska, Bugarska) na internetu su postavile višejezičnu stranicu "Be Safe Net", na kojoj osim informiranja o opasnostima i prevenciji prezentiraju različite fotografije, videozapise i edukativne igre (www.besafenet.org).

U Hrvatskoj su u početku bili organizirani (isključivo) preventivno-edukativni programi s ciljem upoznavanja zaštite i spašavanja od posljedica požara (u organizaciji Učilišta vatrogastva, zaštite i spašavanja Zagreb). Međutim, zbog povećane mogućnosti da se djeca predškolskoga i školskog uzrasta, kao najosjetljiviji dio populacije, nađu u situacijama kada su prinuđena pomoći sebi ili osobama oko sebe, počinju se osmišljavati i provoditi edukacije djece u području zaštite i spašavanja. Državna uprava za zaštitu i spašavanje pokrenula je aktivnosti nacionalne

edukacije kako bi se djecu određenoga uzrasta upoznalo s postupcima i načinom ponašanja u svrhu poboljšanja sposobnosti djece za reagiranje u slučaju nastanka prirodnih i drugih civilizacijskih nesreća. Program preventivne edukacije upoznaje djecu s načinom ponašanja u njihovim svakodnevnim aktivnostima s ciljem smanjenja mogućnosti za izazivanje požara i načinom ponašanja ako u stanu, školi ili predškolskoj ustanovi dođe do požara, poplave, potresa ili nekoga drugog neželjenog događaja. Ujedno ih upoznaje s brojevima žurnih služba, uz objašnjenje načina postupanja pri pozivanju brojeva žurnih služba, s posebnim naglaskom na jedinstveni broj za žurne situacije (112). Navedeni program provodi se uz odobrenje i potporu Agencije za odgoj i obrazovanje te Ministarstva znanosti, obrazovanja i športa, i obuhvaća djecu u predškolskim ustanovama i osnovnim školama (www.duzs.hr).

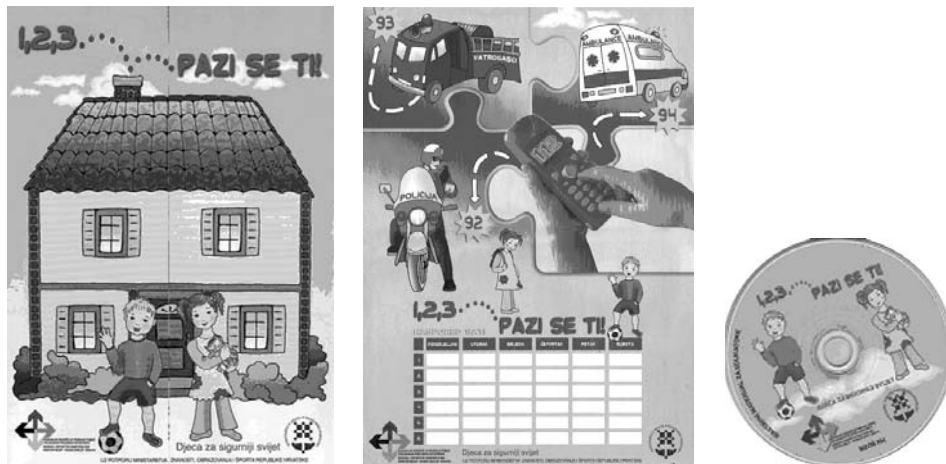
PILOT-PROJEKT „DJECA ZA SIGURNIJI SVIJET“

Tijekom 2006. godine Regionalno središte za pružanje pomoći i uklanjanje posljedica katastrofa (RCADR), Divulje, Split, u suradnji s Filozofskim fakultetom Sveučilišta u Splitu te uz odobrenje i financijsku potporu Ministarstva znanosti, obrazovanja i športa Republike Hrvatske organiziralo je edukativno-preventivni pilot-projekt „Djeca za sigurniji svijet“. Projekt je osmišljen za edukaciju učenika prvih razreda osnovne škole o sigurnosti u domu (tijekom svakodnevnih aktivnosti), sigurnosti od hazardnih situacija (požar, poplava, potres i mine) te o značenju telefonskog broja 112 i telefonskih brojeva ostalih žurnih služba. Temeljni je cilj projekta da učenici nakon edukacije znaju prepoznati moguće opasnosti, znaju koje je aktivnosti moguće poduzeti tijekom katastrofe te koga treba nazvati ako se nađu u nekoj opasnoj situaciji. U sklopu projekta, osim edukacije učenika, planirana je edukacija nastavnika i roditelja o načinima upoznavanja djece s opasnostima koje im prijete te o reakcijama djece i načinima ponašanja prema djeci tijekom i nakon katastrofalne situacije.

Kako je edukativni dio projekta realiziralo jedanaest studentica koje su akad. god. 2006./07. bile polaznice četvrte godine učiteljskoga studija Filozofskog fakulteta u Splitu, one su prethodno stručno educirane na dvodnevnom seminaru „Suvremena civilizacija – rizici i katastrofe“ u organizaciji RCADR-a. Ujedno su u sklopu vježba iz predmeta Metodika nastave prirode i društva (za studente učiteljskog studija) osmišljeni metodički

scenariji i izrađene pripreme za neposredan rad s učenicima, a studentice-
-edukatorice održale su simulirane satove pred svojim kolegama.

Za realizaciju projekta izrađeni su edukativni materijali prilagođeni učenicima rane školske dobi koji su uključivali nastavni materijal na CD-u (za rad edukatorica), nastavne listiće za provjeru usvojenosti sadržaja te edukativni materijal za učenike – slikovnicu 1, 2, 3... *pazi se ti* i poster s rasporedom sati (Slika 1).

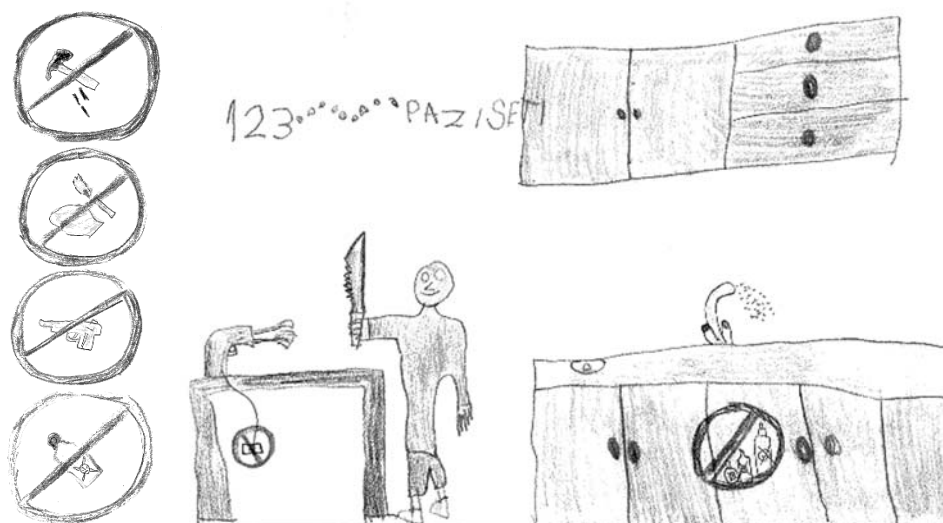
Slika 1. Edukativni materijali projekta „Djeca za sigurniji svijet“: slikovnica za učenike „123, pazi se ti“ i poster s rasporedom sati te nastavni materijal na CD-u

Pilot-projektom „Djeca za sigurniji svijet“ obuhvaćeno je 795 učenika prvih razreda jedanaest osnovnih škola Splitsko-dalmatinske županije, i to pet iz Splita („Split 3“, „Visoka“, „Mertojak“, „Marjan“ i „Spinut“), dvije iz Trogira („Petar Berislavić“ i „Trogir“ – područna škola u Okrugu) i po jedna iz Imotskoga („Stjepan Radić“), Trilja („Trilj“ – područna škola u Košutama), Makarske (Oca Petra Perice), Starog Grada, otok Hvar („Petar Hektorović“), i Supetra, otok Brač („Supetar“). Realizacija projekta, u trajanju od tri školska sata, provedena je tijekom mjeseca studenog 2006. godine i sadržavala je dvosatnu edukaciju učenika („Sigurnost u svakodnevnom životu“ i „Sigurnost od hazardnih situacija“) te jednosatnu pismenu provjeru i ispravak testa usvojenosti sadržaja.

Tijek edukacije učenika „Djeca za sigurniji svijet“

Nakon uvodnih aktivnosti utemeljenih na prethodnim znanjima učenika, tijekom dvosatne edukacije o sigurnostima u svakodnevnom životu i sigurnostima od hazardnih situacija prezentiran je računalni prikaz edukativnog materijala *1, 2, 3... pazi se ti*. Animirani prikazi „normalnih“ situacija i mogućih opasnosti u kući i izvan nje pobuđivali su pažnju učenika, uključivali ih u rasprave te zaključivanje i obrazlaganje načina ponašanja u opasnim situacijama i potrebnom oprezu. Kako bi učenici bili aktivno uključeni, tijekom edukacije trebali su „upozoravati“ sloganom „1,2,3... pazi se ti“ svaki put kad bi na računalnoj prezentaciji uočili kakvu potencijalnu opasnost.

U završnom dijelu satova učenici su bili uključeni u suradničke kreativne oblike rada pa su na kraju prvoga sata parovi učenika trebali osmisliti i nacrtati „svoje“ znakove upozorenja na opasnosti u kući (Slika 2) odnosno na kraju su drugog sata grupe učenika trebale odabrati, dogovoriti i pripremiti simulaciju ponašanja u nekoj hazardnoj situaciji. Prezentacije uradaka pojedinih parova/grupa poslužile su za ponavljanje i utvrđivanje sadržaja te nadopunjavanje, sistematiziranje i dodatno raspravljavanje.

Slika 2. Crteži učenika 1.b razreda OŠ „Spinut“, Split (šk. god. 2006./07.)
na temu „Znakovi upozorenja na opasnosti u kući“

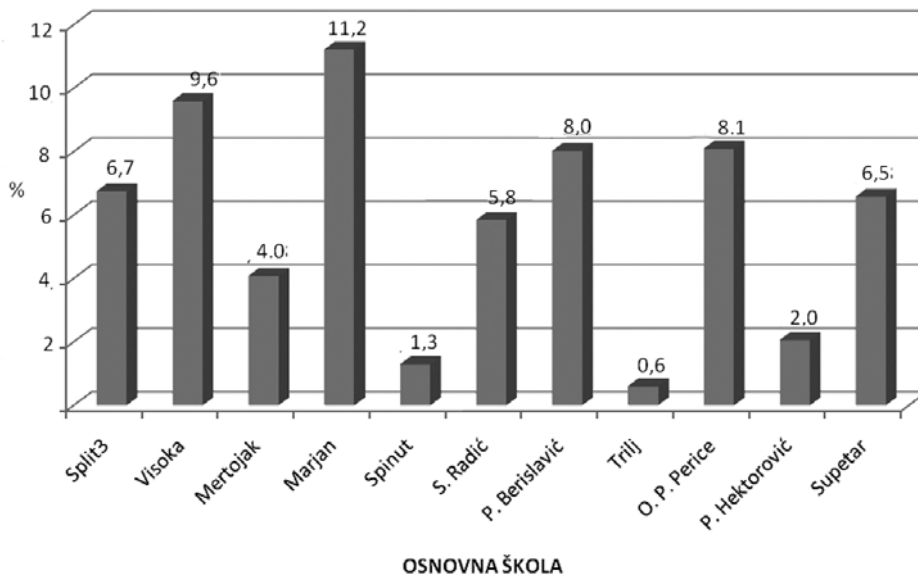
REZULTATI PROVJERE USVOJENOSTI SADRŽAJA „DJECA ZA SIGURNIJI SVIJET“

Rezultati pismene provjere 795 učenika prvih razreda osnovnih škola Splitsko-dalmatinske županije uključenih u edukativni projekt „Djeca za sigurniji svijet“ prikazani su u Tablici 4. Prikaz netočno riješenih zadataka izražen je broјčano i u postotku za svaku pojedinu školu i za ukupan broj ispitivanih učenika.

Tablica 4. Netočni odgovori učenika po školama

OŠ - br. uč. / zadatak		1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.	11.
<i>"Split 3", Split 128</i>	N	0	0	25	1	0	34	9	20	0	5	1
	%	0,0	0,0	19,5	0,8	0,0	26,6	7,03	15,6	0,0	3,9	0,8
<i>"Visoka", Split 54</i>	N	0	0	17	0	0	13	6	12	0	5	4
	%	0,0	0,0	31,5	0,0	0,0	24,1	11,1	22,2	0,0	9,26	7,41
<i>"Mertojak", Split 78</i>	N	1	0	8	0	0	5	4	2	0	6	9
	%	1,3	0,0	10,3	0,0	0,0	6,41	5,13	0,6	0,0	7,69	11,5
<i>"Marjan", Split 64</i>	N	0	0	15	0	0	27	5	15	0	8	9
	%	0,0	0,0	23,4	0,0	0,0	42,2	7,8	23,4	0,0	12,5	14,1
<i>"Spinut", Split 91</i>	N	0	0	3	0	1	2	1	3	0	3	0
	%	0,0	0,0	3,3	0,0	1,1	2,2	1,1	3,3	0,0	3,3	0,0
<i>"S. Radić", Imotski 84</i>	N	0	0	23	1	0	15	3	4	0	2	0
	%	0,0	0,0	27,4	1,2	0,0	17,9	3,6	8,3	0,0	2,4	0,0
<i>"P. Berislavić" Trogir 85</i>	N	0	0	11	0	2	15	2	4	0	14	27
	%	0,0	0,0	12,9	0,0	2,4	17,7	2,4	4,7	0,0	16,5	31,8
<i>"Trilj", Trilj 105</i>	N	0	0	11	0	2	15	2	4	0	14	27
	%	0,0	0,0	4,8	0,0	0,0	1,9	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
<i>O. P. Perice Makarska 55</i>	N	1	0	9	0	0	3	7	9	0	11	9
	%	1,8	0,0	16,4	0,0	0,0	5,4	12,7	16,4	0,0	20,0	16,4
<i>"P. Hektorović" Hvar 22</i>	N	0	0	3	0	0	1	0	0	0	1	0
	%	0,0	0,0	13,6	0,0	0,0	4,5	0,0	0,0	0,0	4,5	0,0
<i>"Supetar", Brač 29</i>	N	0	0	1	1	0	5	3	1	0	6	4
	%	0,0	0,0	3,5	3,5	0,0	5,3	10,3	3,5	0,0	20,7	13,8
UKUPNO 795	N	2	3	120	3	3	122	40	73	0	61	63

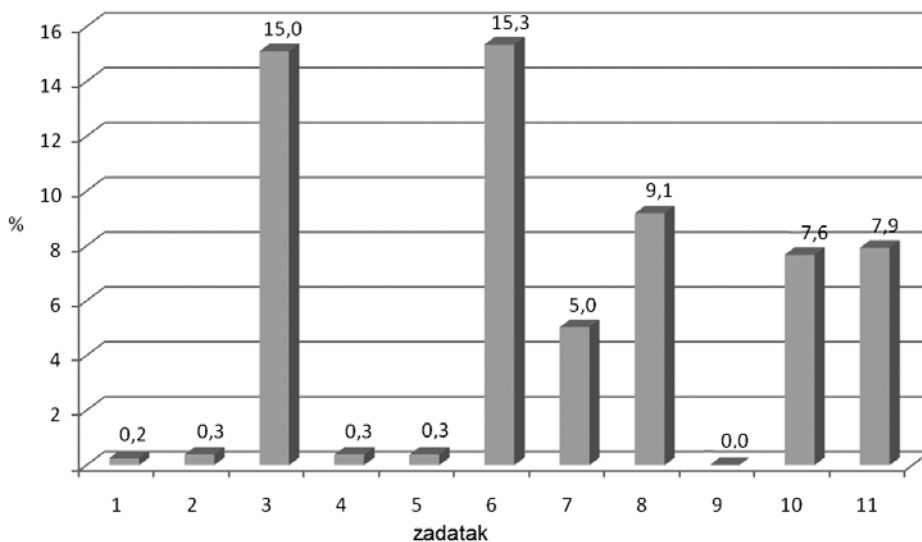
Vidljivo je da su učenici postigli izvrsne rezultate (od 0,6 do 11,2 posto netočno riješenih zadataka) i da ne postoje značajne razlike među pojedinim školama (Slika 4). Uspoređujući postignute ukupne rezultate učenika, utvrđeno je da su najbolji uspjeh postigli učenici OŠ „Trilj“, OŠ „Spinut“ i OŠ „Petar Hektorović“.

Slika 4. Prikaz ukupno netočnih odgovora u pojedinim osnovnim školama

Prikaz ukupnoga broja netočnih odgovora u pojedinim osnovnim školama

Iako su učenici izrazito uspješno riješili zadatke, među onima koji se ističu po „većem“ broju/postotku neriješenosti nalazi se pet zadataka: 3., 6., 8., 10. i 11. (Slika 5).

Slika 5. Prikaz ukupno netočnih odgovora po zadacima

Prikaz ukupnoga broja netočnih odgovora po zadacima

U 6. zadatku tražilo se da učenici na slikovnim prikazima zaokruže opasnosti koje uzrokuje priroda. „Lošiji“ rezultat (15 posto učenika netočno/nepotpuno riješilo) moguće je obrazložiti, dijelom, duljinom teksta samoga zadatka, koji je bio težak za one učenike koji još nisu u potpunosti svladali čitanje ili možda težinom zadatka za pojedince. Osim toga, razlog može biti i nerazumijevanje „opasnosti koje uzrokuje priroda“, iako je navedeno bilo dodatno objašnjeno od edukatorica.

U trećem zadatku (13 posto učenika netočno/nepotpuno riješilo) trebalo je na četiri slikovna prikaza prostorija u kući označiti mjesta na koja treba stati za vrijeme poplave. Osim što je zadatak sadržavao četiri slikovna prikaza prostorija, na svakom od njih trebalo je označiti po dva „sigurna“ mjesta, što je očito nekim učenicima ranoškolskoga uzrasta bilo zahtjevno.

U 8. zadatku učenici su trebali prekriti neispravno na četiri slikovna prikaza označenih i neoznačenih mina, odnosno minskih polja. Ovaj je zadatak netočno riješilo 9,2 posto učenika, a razlog tomu može biti konstrukcija zadatka, koja je zahtijevala označivanje „neispravnog“. Iako

slikovni prikazi nisu opterećeni velikim brojem detalja, najvjerojatnije je broj slika (4) bio problem za pojedine sedmogodišnjake.

U desetom zadatku učenici su na prikazima telefonskih aparata trebali obojiti pozivne brojeve vatrogasaca, policije i hitne pomoći, a u jedanaestom trebali su u prazne kvadratiće zapisati zajednički broj za sve žurne službe. Podjednak broj učenika netočno je riješio 10. i 11. zadatak (7,7% i 7,9%) a ove rezultate moguće je objasniti sličnošću pozivnih brojeva (92, 93, 94) odnosno nepoznavanjem brojaka. To nam potvrđuje i kvalitativna analiza pismene provjere pri kojoj je pronađen veći broj nepravilno napisanih brojaka (npr. zrcalna slika brojke 1), što je tipično za početno učenje i pisanje brojaka.

RASPRAVA

Djeca su puna energije, aktivna i znatiželjna; sve što je novo i zabavno privlači njihovu pozornost, i upravo su stoga podložnija nesrećama. Zbog suvremenoga načina života, danas su više nego ikada izložena rizicima i opasnostima u svakodnevnim aktivnostima u kući, ali i izvan nje. Stoga roditelji već u najranijoj dobi upozoravaju svoju djecu na moguće opasnosti, ali nedovoljno ih (ili nikako) poučavaju načinima sprječavanja tih opasnosti i pravovremenog djelovanja. Stoga je velika i odgovorna uloga odgojitelja i učitelja u tomu da nastave poučavati djecu/učenike te proširivati njihove spoznaje, koje će im u svakodnevnom životu sačuvati zdravlje i sam život.

U cjelokupnom formalnom obrazovanju, samo u prvom i drugom razredu osnovne škole u nastavnim sadržajima predmeta *priroda i društvo* četiri metodičke teme temelj su za edukaciju o sigurnom i odgovornom ponašanju („Odgovorno ponašanje u domu“, „Ponašanje pješaka u prometu“, „Put od kuće do škole“ i „Zaštita od požara“). Ovu nedovoljnu zastupljenost tema o sigurnosti svaki kreativan učitelj može ispraviti educirajući učenike o tomu tijekom obrade drugih nastavnih sadržaja *prirode i društva* (npr. „Život u kući“, „Zanimanja“, „Slobodno vrijeme“), a posebice uključujući učenike u raznovrsne projekte ili obrade aktualnih tema u sklopu sata razrednog odjela. Međutim, neovisno o osobnom angažmanu učitelja (koji nisu dovoljno osposobljeni za navedenu prob-

lematiku) te pronalaženju mogućnosti i uključenju učenika u dodatne oblike educiranja o potencijalnim opasnostima, načinima preventivnog djelovanja i odgovornog ponašanja, na taj način nije moguće kvalitetno i cjelovito uputiti učenike u opasnosti koje im prijete u svakodnevnom životu. Stoga su nužne dodatne edukacije, koje će djeci na jednostavan, pristupačan i zanimljiv način pružiti dovoljno informacija, potaknuti ih na uočavanje potencijalnih opasnosti te razmišljanje kako spriječiti nesreću ili djelovati ako do nje dođe.

Upravo provedena edukacija pilot-projekta „Djeca za sigurniji svijet“ (u organizaciji RCARD-a i Filozofskoga fakulteta u Splitu) imala je za cilj dodatno educirati učenike prvih razreda osnovne škole o nesrećama, rizicima i opasnostima, poticati njihov interes za prepoznavanje mogućih opasnosti, razvijati u njih svijest o reagiranju u opasnim situacijama (nesreće u kući, one uzrokovane prirodom te minama), učiti ih spoznava-nju zašto se i kada koristiti telefonskim brojevima žurnih služba odnosno zajedničkog telefonskog broja (112). Primjena ilustriranih, animiranih i računalno prezentiranih edukativnih sadržaja, izmjena raznovrsnih oblika rada, odnosno uključenje učenika u samostalne ali i suradničke oblike rada, poticanje kreativnog osmišljavanja primjene naučenoga te prezentiranje uradaka omogućili su da edukacija bude dinamična, zanimljiva i privlačna učenicima ranoga školskog uzrasta i da na taj način bude svrsishodna. Upravo reakcije djece tijekom edukacije, rezultati pismene provjere te reakcije roditelja i učitelja potvrdili su da je edukacija uspješno provedena, ali i uputili na potrebu i važnost provođenja ove edukacije i sličnih oblika koji su nužni a nedovoljno su ili uopće nisu zastupljeni u nastavnim sadržajima (npr. opasnosti koje prijete preko interneta).

Osim navedenoga, vrijednost provođenja pilot-projekta „Djeca za sigurniji svijet“ i u dodatnom je stručnom educiranju studenata, budućih učitelja razredne nastave te u njihovu uključenju u osmišljavanje i realizaciju edukativnoga dijela projekta, jer se na taj način i oni dodatno educiraju i osposobljuju za primjenu naučenoga u odgojno-obrazovnom procesu.

LITERATURA

1. Anić, V., (1994.), *Rječnik hrvatskoga jezika*. Novi Liber, Zagreb.
2. Furlan, I., (1991.), *Čovjekov psihički razvoj*. Školska knjiga, Zagreb.
3. Liou, J. Y. D., (2007.), *Hazard and hazard prevention education and projects in U.S.A.* www.drc.ntu.edu.tw/edu/2007/theses/files/PDF/01.pdf.
4. Mujkić, A., (2006.), Breme nesreća u djece. *Paediatr Croat.* 50 (1): 5-8.
5. Prvčić, I., Rister, M., (2003.), Znatiželja – pokretač spoznajnog razvoja, *Vaše zdravlje*, 29 (4/03): 16-18.
6. <http://savjeti-hr.com/>
7. www.besafenet.org/
8. www.coe.int/
9. www.doc.govt.nz/
10. www.dw-world.de/popups/popup_printcontent/0,,3122821,00.html
11. www.duzs.hr
12. www.EUROPA-document/
13. www.fema.gov/kids
14. <http://www.geocities.com/>
15. www.hc-sc.gc.ca/
16. www.hcr.hr/
17. www.kidsafewa.com
18. www.plivazdravlje.hr
19. www.portal.unesco.org/education/en/
20. www.ready.gov/kids

UDC: 614.8-053.5

Preliminary communication

Accepted: 17.04.2008.

Confirmed: 26.06.2008.

PILOT-PROJECT "CHILDREN FOR THE SAFER WORLD"

V. KOSTOVIĆ-VRANJEŠ,

J. VIŠIĆ, Split

Šk. vjesn. 57 (2008.), 1-2

Summary: *Due to the modern way of living, children are nowadays, more than ever, exposed to accidents, risks and dangers in everyday life. As in formal education, in Croatia and other countries alike, there is no children education about the protection against various dangers that threaten them, special educational-prevention programmes have been developed and implemented.*

The paper presents the implementation of the pilot-project "Children for the safer world", conceived with the aim of educating the first-graders about safety at home (during everyday activities), safety from hazardous situations (fire, flood, earthquake and mines) as well as about the telephone numbers of emergency services. The educational pilot-project "Children for the safer world" was successfully carried out during the school year 2006/07 with the first-grade pupils of eleven primary schools in Split-Dalmatian county. The reactions on the part of both pupils and teachers as well as the excellent results of written tests show how important it is to continue with the implementation of this type of education.

Key words: *accidents, children, dangers, prevention programmes, pilot-project*
